

Kostým

Kostým je velké a rozsáhlé téma. Jaký mít, kde ho pořídit, co si ohlídat, kolik práce a peněz do něj dát? Je toho třeba probrat hodně. Nejprve shráme, proč bychom vlastně měli mít (hezký) kostým. Důvodů je hodně:

Kostým je na akcích povinný.

S tím nic nenaděláme, alespoň nějaký kostým mít musíme. Nemusí to být kostým nijak výjimečný. Ale nesmí příliš rušit. Pokud se vám opakovaně stává, že organizátoři zvažují, zda vás s vaším kostýmem vůbec pustí do hry, nebo za vámi chodí jiní hráči a upozorňují vás, co na kostýmu udělat jinak / lépe, je nejvyšší čas opravdu s tím něco udělat. A přiměřené úroveň kostýmu závisí i na věku. Co projde mladému klukovi, neprojde dospělému.

Podle kostýmu se pozná, kdo co hraje.

Dávno pryč jsou ty časy, kdy se na Pánu prstenů poznal elf podle toho, že byl v bílé, trpaslík ve žluté a skřet v černé haleně. Z vašeho kostýmu by mělo být na první pohled jasné, jakou roli hrajete. Vyhýbejte se kostýmům, které jsou možná zajímavé a hezké, ale nikdo vlastně netuší, co to je. Zvláště na bitvách pozor na neurčité kostýmy typu "univerzální žoldák". Tohle je trochu problém, protože jeden kostým není použitelný na úplně všechny akce. Některé archetypy jsou o dost lépe využitelné než jiné.

Za hezký kostým jsou často bonusy (za mizerný pak postihy).

Typický příklad: Na bitvě mají skoro všichni 3 životy, pár zoufalců v hrozných kostýmech 2 životy (důrazné upozornění - něco s tím probíhá dělej) a několik lidí v krásných kostýmech 4 životy (odměna za příspěvek k atmosféře akce a motivace pro ostatní). Více životů = více času trávíte bojem, méně času běháním za oživením nebo čekáním, až ostatní dobojují = více si užijete hru.

Kostým pomůže v zahraničí role.

V odpovídajícím kostýmu se lépe vžijete do své role a více si ji užijete. Ostatní rychleji rozeznají vaši roli a chovají se k vám podle ní. Když hledají kováře, zamíří za chlapem v zástěře s kladivem a kovářinou, před mágem v honosném hávu s krásně zdobenou holí budou mít patriční respekt apod. Ale pozor, někdy je dobré svoji roli skrýt. Zloděj by neměl chodit po městě s páčidlem a paklíči u pasu a lepší vrazi, než mladíci v černém ověšení dýkami, bývají usměvavé markyťanky.

Hezký kostým přispívá atmosféře akce. Ostatní dobrý kostým ocení.

Zažili jste někdy ten dobrý pocit, když za vámi chodí cizí lidi, něco vám upřímně chválí a vyptávají se, jak jste to udělali? Nebo když mezi fotkami z akce kralují ty vaše?

Na druhou stranu, s kostýmem je mnoho problémů.

Nevíte, co si máte pořídit.

Úplní nováčci to často opravdu nevědí. Mají jen obecnou představu, že mají přijet "v něčem divném". Vybrání vhodné předlohy je druhý největší problém (největší je rozhoupat se a pustit se do práce, třetí je udělat to hezké a až čtvrtý je vyrobit to). Začátečník, který se chystá na své první akce, by si neměl lámat hlavu, ale vyrobit si jednoduchý, prostý kostým (probereme níže). Teprve poté, co něco sjezdí a zjistí, jak to na akcích chodí, ujasní si, co chce hrát, podívá se, jak vypadají různé kostýmy a co vypadá hezky, ať se pustí do výroby svého hlavního kostýmu.

Neumíte to vyrobit

Zkušení dřevárnici někdy mají pocit, že každý se rodí s uměním práce s kůží, bez problémů plete kroužkovou košili a s šicím strojem pracuje jako zkušená švadlena. Ne každý je obdařen talentem módního návrháře, šikovnými rukama, dostatkem času a ochotou učit se spoustu řemesel. Navíc pokud jste vyrůstali v paneláku a rodiče vás k ničemu nevedli, často netušíte, že by vám to mohlo jít a bojíte se toho.

Asi nejlepší rada je zkusit to. Ano, napoprvé to asi nebude nic moc. Ale hodně lidí zjistilo, že jsou vlastně dost šikovní a nějaký druh tvoření je baví. Velmi pomůže, když si člověk předem prohlédne nějaké návody, případně si to od někoho nechá ukázat. Nechtejte hned na poprvé stvořit mistrovské dílo a nechte si poradit.

Soustřeďte se na to, co vám jde a co vás baví. Já kamarádce vyrobím meč, ona mi ušije kostým. Já kamarádům vyrábím hezké nátepníky a od jednoho za ně dostanu štítek, od druhého taštičku a od třetího krásný návrh zbroje.

Pokud na tvoření skutečně nejste, poproste o pomoc příbuzné a známé. S kamarádem vyrobíte meč, babička vám ušije halenu apod. No a nakupujte. Dříve bylo nakupování vybavení ostuda, teď je to již docela normální. Ale i dnes hodně lidí spíš ocení méně dokonalý, ale originální a ručně vyrobený kus, než věc z larp shopu, kterou má dalších dvacet lidí. Dobrým zdrojem kostýmů a doplňků jsou i bazary a secondhandy. Nenakupujte zbrkle spoustu věcí. Kupte nejprve jen to nejnnutnější a ostatní teprve poté, co se trochu rozkoukáte, zjistíte, co a jak a rozmyslíte se, co vlastně potřebujete.

Je to drahé

Pokud chcete honosný šlechtický kostým, na zakázku vyrobenou plátovou zbroj apod., bude to hodně drahé. Ale začít můžete mnohem pozvolněji. Nemusíte mít zbroj, nemusíte mít šlechtický kostým. Jednoduchý kostým (viz níže) stojí jen pár set korun. Začněte klidně s něčím jednodušším a vylepšujte postupně.

Málo to využijete

Je velký rozdíl, jestli chcete jezdit stále za jednu a tutéž postavu (opakovaně jezdíte na bitvy za skřety nebo na každém larpu hrajete nekromanta) nebo role často střídáte, jednou jedete za válečníka, podruhé za druida, potřetí za vraha a jindy za šamana (o různých rasách ani nemluvě). V prvním případě se můžete pustit do opravdu krásného a vyladěného kostýmu se spoustou doplňků, protože vaše práce se vám zúročí. V druhém případě se vám bude hodit spíše spousta různých kostýmů a jejich částí, které asi nikdy nebudou tak krásné a vypiplané a budete muset často improvizovat (je vhodné leccos popůjčovat od kamarádů). Holt je rozdíl dělat si zbraň a kostým na jednu jednorázovou akci a dělat si vybavení, které použijete každý rok desítkrát. I když pokud si uděláte nějaký opravdu krásný kostým, máte šanci přemluvit organizátory (chce to dost v předstihu před hrou) a oni vás do své hry mohou zařadit. Samozřejmě v rámci zdravého rozumu. Warcraftový ork nemá mezi skřety z Pána prstenů co dělat.

Pustit se do výroby

Ze zkušenosti zdaleka největší problém, který lidem s kostýmem mají je rozhoupat se a začít. Když už to máte rozmyšlené, navržené a postupně vyrábíte, jde to docela v pohodě. Tak se nebojte a s chutí do toho :o)

Další, co připomeneme, jsou různé praktické věci, na které byste měli při přípravě svého kostýmu myslet.

Vezměte v úvahu svůj vzhled a fyzické možnosti. Pokud vás (stejně jako mě :-)) zdobí pořádný plnovous a pěkně kulaté bříško, budete holt muset zamáčknout slzu a smířit se s tím, že elfa si asi nezhrajete. Vypadalo by to jako pěst na oko. Pokud jste hubené vyžle, nehrajte do půl pasu naži barbara Conana. Na druhou stranu na výšku se zas tak moc nehledí a ani jako dvoumetrový halama se nemusíte stydět hrát trpaslíka.

Také domyslete, kolik unesete a kolik vydržíte. Nemá smysl pořizovat si zbroj, kterou si hodinu po začátku bitvy sundáte s tím, že je moc těžká nebo je vám v ní moc vedro. A jestli vážíte 50 kilo, nebude 90 cm bojové kladivo asi ta nejlepší zbraň pro vás. Pokud něco chcete používat, tak si to nejprve od někoho vypůjčete, důkladně si to vyzkoušejte a pak uvidíte. Tohle je velmi užitečná rada.

Kostým musí být odolný. Pokud ho lámou běžné rány mečem, opadávají z něho části, odírá se barva, rozmočí ho déšť, ohne se při prvním pádu na zem apod., je to špatně. Totéž platí pro zbraně, zbroje a vůbec pro vše, co máte. Uvědomte si, že zažijete spoustu akce, kdy vaše vybavení dostane pořádně na frak a podle toho ho vyrobte. Byla by škoda, kdyby se vám krásný kostým rozpadl již na druhé akci nebo když se budete muset vyhýbat boji, aby se vaše krásná zbraň nepoškodila. Důkladností nešetřete.

Kostým by vás neměl nijak zvlášť omezovat, kritické věci jsou:

pohyblivost - mnohý efektní kostým (zvláště masky a zbroje) vás může citelně omezovat v pohybu. Co by měl umožňovat dobrý kostým/zbroj: pořádně se rozkročit, dřepnout si, předpažit obě ruce, zdvihnout obě ruce nad hlavu, hodně se předklonit a přitom zaklonit hlavu, obecně pak hlavně běh, boj a nějaký ten pád a vstávání ze země. Ideálně i parakotoul či lezení na strom :-)

trčící části - velká ramena, korouhve na zádech, dlouhé rohy apod. jsou krásné a jistě efektní, ale pokud tím v lese zadržáváte o větve, případně se o ně často zachycují zbraně nepřátel, budete se za ně proklínat. Váš kostým by vám ideálně měl umožňovat prolézt hustníkem nebo alespoň řidším křovím. Také na nohách by nemělo být nic, co byste si přišlapovali či tím zakopávali o kořeny.

váha - pokud je váha dobře rozložená (ramena, kyčle), tak ani třetina vaší váhy není krátkodobě přílišná zátěž. Ale zpomalí vás a ne málo. Nač jsou vám v boji tři životy navíc, když díky vaší pomalosti máte i s nimi životnost sotva 30 vteřin? (osobně vyzkoušeno :-)) A zátěž končetin (těžké rukavice, zbraně či štíty, nevyvážená maska hlavy či těžká škraboška apod. to už je opravdu velké zlo.

horko - uvědomte si, že sezóna akcí je přes léto. Zvládnete v upnutém zimním oblečení vyjít na kopec, když je 30 ve stínu? Pokud ne, tak neuvažujte o těžké zbroji s pořádnou prošívaností a přilbou. Ona zbroj totiž hřeje a v boji se pořádně zapotíte. A to nemluvíme o tom, jak se zapaříte pod trpasličími vousy či skřeti škraboškou. Dehydratace a úpal jsou na bitvách za teplého počasí nejčastější zdravotní problém. Nejprve vyzkoušejte, co vydržíte, a udělejte si kostým tak, abyste v něm vydrželi bojovat celý den. Pokud možno vyrobte některé části kostýmu (přilba, zbroj, maska) tak, abyste si je mohli snadno na chvíli sundávat nebo alespoň rozepnout, dost to pomáhá. A počítejte s tím, že vše časem důkladně propotíte.

boty - na akcích vás zhusta čeká rychlý pohyb náročným terén. Ideální je pevná kotníková obuv s pořádnou podrážkou (kanady, pohorky, různé trekové boty), v sandálech či teniskách se přizabijete. Dobové boty jsou sice krásné, ale často nemají pevnou podrážku a téměř nikdy nezpevňují kotník. Raději vymyslete, jak zamaskovat pevné kožené boty. Na večerní pobyt v táboře si samozřejmě můžete vzít něco lehčího a vzdušnějšího.

výhled - je kritický zvláště u přileb, ale zasáhnout do něj mohou i různé nákrčníky, zbroje ramen, závoje, roušky apod. Kapitoulou samo pro sebe jsou masky a škrabošky. Takže: MUSÍTE DOBRĚ VIDĚT! Jinak se zabijete o první kořen a ubije vás každý začátečník. U masek si udělejte pořádné oční otvory (kūži kolem očí zamaskujte nabarvením) a z přileb se vyhýbejte těm s úzkým průzorem. Snažte se o plné, neomezené periferní vidění. Je to klíčové.

tepelná přizpůsobivost - jiná je akce v březnu a jiná v červenci a i v rámci jedné akce mohou teploty kolísat klidně i o 20°C. Tomu je třeba průběžně přizpůsobovat kostým. Jednoduchým řešením jsou různé (jednobarevné a nerušivé) roláky, svetry, kamaše a jiné civilní oblečení oblékané pod kostým. Ten ale toto musí umožnit (musí být dost velký, aby se pod něj přidavné vrstvy vešly) a musí je kryt (maskovat). Přidat či ubrat spodní vrstvu ale znamená kompletně sundat a znovu obléct kostým. To je hrozné zdržování. Není od věci, když máte jeden kus "zahřívacího" kostýmu navrch na chladná rána či večery (kabátec, tenká prošívanice, teplý plášť).

voduvzdornost - občas prší. Při slabším dešti se hra nepřerušuje a až pořádný liják zažene lidi do stanů. Ne všechny materiály a ne všechna lepidla (konkrétně disperzní, třeba hercules) a barvy (tempery) vydrží vlhko. Váš kostým musí odolat, nesmí se loupat, rozpadat, krabatit apod. Lakujte. Také není od věci, když je váš plášť pořádně naimpregnovaný, aby před deštěm chránil. Pozor na prošívanice, v dešti nasáknou a hrozně ztěžknou. Hrozí-li déšť, je dobré mít koženou i kovovou zbroj naolejovanou. Každopádně je důležité ji po dešti řádně osušit a ošetřit.

snadné oblékání a svlékání - celý kostým byste si měli ideálně být schopni obléknout a svléknout sami (umístit přezky a spínaná místa tak, abyste na ně dosáhli) a nemělo by vám to dlouho trvat (aby se vám nestalo, že potřebujete na záchod a kvůli všem těm knoflíkům, přezkám a zauzlovaným šňůrkám to nestiháte :-)) Některé části zbroje vyžadují pomocníka (ocelový kyrys, utažení nátepníků apod.), ale snažte se je mít co nejméně.

pohodlnost - ve vašem kostýmu by vám mělo být příjemně. Neměl by vás škrábat, tlačit, škrtit, dřít apod. Jinak si tím zbytečně zkazíte zážitek z akce. Kritická místa můžete podložit, řemeny udělat dost široké a vypočítat je, zvolit vhodný materiál atd. Dávejte si pozor, ať nechytíte vlka (opruzeniny) či puchýře (nikdy si neberte nové, neprošlápnuté boty).

Až budete mít hotový návrh kostýmu, přejeďte okem znovu tyto řádky a ověřte si, že jste na nic nezapomněli. Je lépe vyřešit některé problémy dříve, než potom předělávat (či dokonce zahazovat) celý kostým. Ten má být krásný, ale musí být použitelný.

Existují dva různé přístupy k přípravě kostýmu: **Co chci hrát** a **Co dům dal**.

Začnu tím druhým, protože je mezi nováčky mnohem častější. Prostě posbíráte nějaké kusy kostýmu či divného oblečení, které najdete doma, půjčíte od kamarádů nebo někde koupíte. Neřešíte moc, co máte představovat a jak to sedí k sobě. Hlavně, že něco máte. Nejčastější zdůvodnění je: To je ještě dobrý.

Není. Výsledek bývá často dost mizerný. Prosím, zkuste co nejdříve přejít k prvnímu přístupu. Vyhodit nebo někomu zůfalejšímu věnovat kusy kostýmů, které jsou moc mizerné nebo se k ostatním nehodí a začít od začátku.

Výrazně lepší je promyslet si, jaký kostým chci, sehnat si vhodnou předlohu (fotky jiných kostýmů, obrázky z her, concept art) a nechat si to někým zkušeným kriticky zhodnotit (raději více lidí). Sepište si jednotlivé části kostýmu. Uvědomte si, jak je která část důležitá a kolik vás která bude stát času a peněz. Rozumně je podle toho seřadit a pustit se do práce.

Můžete chtít kostým buď historicky věrný a to buď proto, abyste ho mohli nosit i na akce historického šermu a nebo prostě proto, že jde o nejuniverzálnější pojetí. Nebo chcete kostým fantastický a efektní, protože je výraznější a hlavně protože máte rádi fantasy a lépe se ztotožníte s hranou postavou.

U historického kostýmu se nejprve musíte rozhodnout, ze kterého století, země a společenské vrstvy má být (nenoste na sobě slátaninu různých sice dobových, ale k sobě nepatřících, věcí) a poté na internetu a v knihovnách zkuste dohledat co nejvíc podkladů (knihy, obrázky, detaily doplňků, střihy apod.). Budete toho muset nastudovat docela dost a připravte se, že často platí: co člověk, to jiný (odborný) názor. Leckteré doplňky budete muset koupit (nejlépe na některých bitvách, šermířských burzách nebo se poohlédněte po internetu, poptejte se šermířů apod.) Také se ještě můžete rozhodnout, že chcete kostým v kvalitě Living history (maximálně historicky věrné). Pak zjišťujte a ověřujte dvojnásob a připravte se na spoustu práce, shánění a vyšší cenu.

Spousta dřeváren jsou akce ve stylu fantasy. To může znamenat i dost velký odklon od reality do světa fantastických zbrojí, obrovských bojových kladiv a nejneuvěřitelnějších doplňků. Dřevárny nám takové věci umožňují a atmosféra podobných high fantasy akcí může být opravdu velkolepá. Fantasy kostým se neomezuje historickými předlohami ani realističností (i když praktické okolnosti, zmíněné výše, vás samozřejmě omezují). Rozmyslete si ale, než se pustíte do výroby kostýmu z hodně specifického světa.

Na fantasy kostýmu je nejtěžší návrh - vymyslet, jak má kostým vypadat (aby byl hezký, efektní, ale přesto funkční a vyrobitelný). Třeba na akci Azeroth bylo jasně vidět, že není až takový problém vyrobit pěkný kostým, když víte, co chcete vyrobit (máte jasnou předlohu). Nebojte se, že něco takového nedokážete vyrobit – většinou stačí různobarevné látky, případně vycpat molitanem nebo použít konstrukce z kůže či jekoru (trocha řezání a nýtování a pokusů s tím, kam umístit přezky). Než se pustíte do díla, vyzkoušejte na dílčích částech či prototypch (místo látky netkaná textilie lepená herkulesem, místo kůže noviny sešité sešívačkou nebo karton), zda a jak budou fungovat (přesný střih, omezení pohyblivosti apod.). To víte, obrázek z počítačové hry či animace snese všechno.

Nesmírně důležité je barevné zpracování. Svoji fantasy zbroj nebo hlavici kouzelnické hole můžete natřít jednou barvou, ale když je vystínujete (což třeba při barvení běžným balakrylem není problém), zvýšíte jejich působivost několikanásobně. Inspiraci hledejte třeba u návodů na barvení figurek warhammer (schválně se podívejte na rozdíl figurky, kterou barvil začátečník třemi barvami a figurky, kterou barvil mistr) – zvýraznit plastičnost, barevné lemy, kontrasty apod. Vhodným nabarvením můžete hodně zvýraznit i dojem prostorového členění, šupin, lamel apod. Barvení může klidně zabrat i polovinu času s výrobou kostýmu, vyplatí se to.

Při tvorbě kostýmu věnujte největší péči nejvýraznějším prvkům. Obecně jsou to pokrývka hlavy a horní část trupu s rameny. Ty jsou nejvíce na očích. To ale neznamená, že se vykašlete na ostatní, méně viditelné, části kostýmů jako jsou třeba kalhoty či boty. Naopak, opravdu dobrý kostým dělá celkové sladění a důkladná péče věnovaná detailům. Jen to znamená, že pokud máte něco zdobit a zvýrazňovat, věnujte se nejvíce tomu nejviditelnějšímu.

Ještě k celkovému sladění. Je to velmi podceňovaná, ale přitom velmi silná věc. To, že se na celém vašem kostýmu a doplňcích opakuje stejný prvek či styl zdobení, výrazně umocňuje jeho působnost. Ať už je to výběr a kombinace barev, druh lemování, výtvarný motiv či třeba jen druh materiálů a typ zdobení (není dobré mít jeden lem zdoben vyšíváním a hned vedle druhý se stejným motivem nabarvený fixem na textil). Nebojte si trochu pohrát s detaily a drobnostmi. Ještě působivější je jednotnost a sladěnost u skupin hráčů. Jednotné barvy, střihy a zdobení dělají z nesourodé bandy respektovaný oddíl. Samozřejmě míra jednotnosti je dána rolí. U oddílu říšské pěchoty bude asi vyšší než u kmene barbarů.

Další věc, která kostýmu hodně pomůže, je rozčlenění velkých, nudných ploch. Dá se toho dosáhnout vhodným zdobením a vrstvením různých částí oděvu. Místo jedné haleny máte spodní košili, vrchní halenu a na ni ještě vestu. Vše ve sladěných barvách. Místo jednoho pásku s velkou brašnou máte dva pásy, váček a několik menších brašniček (vše pokud možno vzájemně sladěné).

Pamatujte, že pěkný kostým má být hezký, tj. vhodně (a klidně hodně) zdobený. Pokud cíleně nehrajete trhana nebo vandraka, nebojte se zdobit a zkrášlovat: pestrý střih (prostřihy, šněrování, tvarované lemy apod.), jasné, kontrastní barvy, výrazné, zdobené lemy, vyšívání, našívání různých mašlí, korálků či zdobených stužek, malování barvami na textil, lemování kožešinou, přišité stuhy, přívěšky, doplňky, bižuterie apod. Pokud chcete opravdu honosný kostým z vyšších vrstev, volte dražší materiály (samet, satén, krajky) a šití už raději svěřte švadleně (a taky se předem rozmyslete, kam všude si v něm troufnete chodit - les, bahno).

Když si vyrábíte kostým, uvědomte si, že se snažíte imitovat dobový výrobek. Není tedy nejdůležitější mít kostým po všech stránkách perfektní (snad s výjimkou honosných šlechtických či kouzelnických hávů). Je poměrně vhodné, když je na kostýmu vidět ruční práce. Hrubší, nepravidelné stehy, ne úplně rovné linie, nepravidelné či nezarovnané prvky, ohlazená, deštěm ztmavlá kůže, železo se stopy po kladivu apod. Stopy používání a onošení zvyšují realistický dojem, který váš kostým budí. Což samozřejmě neznamená, že ideální je chodit v roztrhaných hadrech. I chudí lidé si svoje onošené šaty dříve pečlivě opravovali a udržovali v čistotě. Ale to, že je kostým spravovaný či má záplaty, že barbarská kožená zbroj je zdobena nepravidelně a namátkou a jsou na ní stopy propocení i částečně prodřená místa, to, že váš klobouk není dokonale rovný a váš opasek se neleskne chromem, to vše je pro kostým přínosem. Takže nebojte se dělat kostým ručně a nebojte se, že to na něm bude vidět. Je to dobře.

Co na kostýmu být nesmí

Mnoho lidí si neuvědomuje, jak moc hezký kostým sráží nevhodné a moderní prvky. Do značené míry platí, že kostým je jen tak dobrý, jak dobrá je jeho nejhorší část. Takže, čemu se vyhnout:

Prvky, které nepatří do daného světa. Na akci zasazené do stoleté války se nesmí objevit Gondorský strom nebo Kraken rodu Grayjoyů. Ale vadil by i varkoč s křížem. Na bitvě rytířů s barbary by neměla být římská segmentová zbroj ani samurajský meč. Respektujte, prosím, zasazení akce.

Kombinací věcí, které k sobě nepatří. Například sametové kalhoty, kroužková a košile a skřetí helma. Zelená halena ve stylu lesních elfů a osmihranný štít s runami. Trpasličí kostým a rytířský meč a štít s erbem. Šlechtický kabátec a rezavá zbroj nohou.

Nevhodné barvy a jejich kombinace. Je sice fajn, když doma najdete jasně oranžový a fialový samet, ale válečnický varkoč z toho, prosím, nešijte. Pokud jedete za temnou stranu, neměl by váš kostým být jasně světlý a naopak. Pozor na boty jasných barev.

Moderní materiály. Riflovina, manšestr, fleece, šustáky a obecně syntetické látky. Zbroj z kartonu. Izolepa. Pokud možno i umělá kožšina. S výjimkou living akcí se toleruje power tape páska na čepelích zbraní.

Moderní vzory zdobení. Nápis a obrázky na tričku, nášivky a loga, maskáčový vzor, proužky na kalhotách, obrázky na ponožkách, moderní spony na opasku, moderní bižuterie apod. Čím výraznější, tím horší.

Civilní oblečení. Tričko, ani rozstříhané či potřhané, není kostým. Laboratorní plášť, ani obarvený či potřhaný, není kostým. Arafat šátek se hodí jen na hraní arabů. Moderní boty zamaskujte omotávkou nebo psími dečkami. Pokud možno úplně vynechejte světlé či barvené boty. Snažte se vyhnout teplákům a elastákům. Na kalhotách nesmí být vidět kapsy, zipy apod. (pokud je kryje halena, nevadí).

Nechutnosti. Můžete hrát zombii nebo krvežíznivého barbara, ale z vašeho kostýmu by se nikomu neměl zvedat žaludek, vynechejte realistická zranění, části těl, syrové maso apod.

Jakou roli zvolit

Asi nejvíc využijete klasický evropský středověk, případně renesanci. Hodně běžné archetypy jsou barbar (od vikingů po Conana), lesní elf, temný elf, trpaslík a asi i kostlivec a orientálec (Harad'án). Pokud máte rádi Pána prstenů, určitě využijete i kostým Gondoru, Rohanu či skřeta. Vybírejte hlavně podle toho, jaká role se vám líbí, a budete se v ní cítit dobře. Taky vybírejte podle akcí, které se konají ve vašem okolí nebo na které budete chtít jezdit a také podle vašich kamarádů (jezdit v partě je mnohem větší zábava).

A teď jeden podrobně rozvedený příklad

Jsem začátečník. Chci jezdit na bitvy a nemám kostým. Zde je příklad přemýšlení a plánování, které mi pomůže k slušnému kostýmu. Nejprve přemýšlím a rozhoduji se, co chci.

Jaký kostým chci? Středověký voják. Chci jezdit hlavně na bitvy a za "bílou" stranu. Je to poměrně jednoduché na výrobu a je to univerzální. Mohu s ním prakticky všude.

Jak moc má být kvalitní? No už by měl být slušnější. Chci ho používat nejméně několik let, nechci si připadat trapně. Takže žádné zoufalosti a provizoria pro úplně nováčky.

Jak moc zbroje? Skoro nic. Zatím na to nemám peníze ani sílu a také jsem ještě hodně mladý, časem vyrostu a zmohutním.

Po prohlížení fotek z bitev, obrázků apod. jsem si udělal jednoduchou představu, co chci a teď vše sepišu. Ke všemu si napíšu, jak to vyrobím a kolik mě to bude stát času a peněz. Všechny části řadím postupně od těch základních, které mít musím, až po různá vylepšení a dražší věci, které zatím mohou počkat. U některých věcí mám dvě varianty, nejprve pořídím tu jednodušší a postupně se budu snažit obstarat tu lepší.

Nejprve vyrobím zbraň a štít (to abych už mohl trénovat).

dýka - tu sice moc nepotřebuji (jde spíše o kostýmový doplněk a využiji ji na některých larpech), ale potřebuji meč a nechci ho kupovat. Na zkoušku nejprve vyrobím dýku, poučím se z případných problémů a chyb a pak stejným postupem vyrobím i ten meč. Pročtu návody na internetu. Chci kvalitní, trvanlivé provedení (chci šermovat hodně). Dýku vyrobím úmyslně hodně těžkou a masivní s krytem ruky (aby se dala případně použít ke krytí).

jednoruční meč - vyrobím stejně jako dýku, předem jsem trochu smířen s tím, že se nepovede ideální a časem (až získám víc zkušeností) budu vyrábět ještě jeden, hezčí a lepší.

štít - opět chci trvanlivý a tak investuji čas do shánění překližky. Samozřejmě volím erbový tvar, který lépe sedí k mé roli.

rukavice - koupím obyčejné pracovní rukavice, abych měl v čem trénovat a zbytečně si neničil prsty.

Zbraně mám, mohu cvičit a mezitím postupně pracovat na kostýmu. Jeho součástí bude.

halena po kolena s dlouhými rukávy - buď poprosím o ušití rodiče, babičku, tetu apod. nebo si nechám ukázat, jak se obsluhuje šicí stroj a ušiji to sám (není to zas tak těžké), koupím na ni jednoduchou bavlněnou látku v nějaké univerzální barvě (třeba béžová nebo hnědá - musí sedět k varkoči), budu ji moci později využít k více kostýmům.

varkoč - vnější vrstva kostýmu, výrazná a viditelná. Když chci jezdit za "ty hodné", tak nic nezkazím kombinací bílá a modrá. Aby byl zajímavější a hezčí, udělám ho čtvercový (zepředu i zezadu levá dolní a pravá horní čtvrtina bílá, zbylé čtvrtiny modré). Šití a materiál stejně jako halena.

pásek - seženu jakýkoliv kožený pásek, který nemá rušivou barvu a sponu.

kalhoty - seženu (nej snadněji v secondhandu) jednoduché plátěné kalhoty v nějaké univerzální nepřilíš výrazné barvě. Dávám si pozor na materiál (žádné šustáky, rifle apod.), na proužky, nášivky apod. Že mají nahoře kapsy, nevadí, ty schová halena.

boty - vyberu mezi svými botami na ven ty nejvhodnější pro náročné běhání po lese (nejlépe kožené kotníkové boty s pořádnou podrážkou). Pokud nemám, tak se domluví s rodiči a nějaké pořídím a dobře rozchodím. Ideálně pokud budou hnědé či černé.

Tohle je nezbytné minimum, jdeme dál.

prošívanice (alespoň náznak zbroje) - koupím nebo vyrobím, více viz soubor o zbrojích

batvat neboli prošívaná čepička (alespoň minimální zbroj hlavy) - opět, koupím nebo ušiju, není to zas tak těžké.

erb - vymyslím si hezký a dostatečně univerzální erb, který bude kontrastní k varkoči. Ušiji sundávací potah na štít a na něj erb namaluji (balakrylem) nebo našiji barevnými kusy látky. Ze stejné látky vyrobím ještě dva menší erby a našiji je na hrud' a záda varkoče.

závěs na meč a dýku - z kusu kůže vyrobím funkční (!) závěs na obě své zbraně

nátepník - z kusu kůže vyrobím jednoduchý pravý nátepník (na levačku ho nepotřebuji, tam mám štít).

krytí bot (pokud mám boty jiné než jednobarevné hnědé či černé, patří to již do nutného minima nahoře) - z látky vhodné barvy ušiji potah, kterým překryji botu nebo alespoň její šněrování). Vymyslím důkladné připevnění pomocí suchého zipu, háčků, gumiček apod. Materiál seženu v galanterii.

Teď už vypadám slušně, ale neusnu na vavřínech a vylepšuji dál.

brašna - doteď jsem tahal pití a svačinu v moderním batohu, vypadalo to hrozně. Koupím jednoduché plátno v přírodní barvě a nějaký popruh z přírodního materiálu a ušiji dostatečně velký vak přes rameno.

pořádné rukavice - koupím světlé kožené pracovní rukavice v mé velikosti (!). Nabarvím je nějakým mořidlem. Razítko či nápis na manžetě zakryji tím, že na ně nalepím či lépe našiji ozdobný lem z tenké kůže. Zvážím jejich vyztužení na vnější straně (prošívanice, kůže).

pořádný pásek - seženu dost dlouhý kožený pásek (příbuzní, sedlár), seženu vhodnou sponu (kovář, fantasy obchod) a vyrobím si hezký dobový pásek. Vyrobuji klidně dva různé, jeden na závěs s mečem, druhý na doplňky.

dozdobení - olemuji varkoč, olemuji štíty na varkoči (obojí vhodnou kontrastní barvou), olemuji halenu, olemuji prošívanici ...

přilba - požádám rodiče (kteří určitě nepřehlédli, že se šermu a výrobě kostýmu docela věnují), aby mi přispěli na přilbu.

Argumentuji tím, že tím nejlépe přispěji k mé bezpečnosti v boji.

náznak zbroje - můžu zkusit uplést kroužkovku (z tenkého drátu, s velkými kroužky, aby byla lehká) nebo si mohu u nějakého platněre objednat ramenní chrániče (stačí z tenkého plechu) a přidělat je na prošívanici (jsou výrazné a přitom skoro neomezují).

doplňky na pásek - taštička, váček, čtvera (minimálně ta armádní, potažená kůží) atd.

Pokud vás vyrábění kostýmu chytlo, tak se už asi nezastavíte :-)

A pokud na to nejste, nevadí. Být nadšeným kutilem rozhodně není nutná podmínka. Prostě si udělejte / kupte alespoň základní kostým, který je praktický a nijak neuráží.

Všehochuť různých drobných rad

Velmi jednoduchý a středověce vypadající kostýmový doplněk je kápě. Jednoduchý střih je na obrázku vpravo.

Na bitvu nenoste plášť. Při boji dost překáží. Plášť je vhodný večer k ohni. Rozhodně to není část kostýmu, kterou musíte mít mezi prvními. Plášť by vám měl sahat do půli lýtek.

Ve středověku konec pásku nešel podél pásku, jako dnes, ale na pásku se dělal jednoduchý uzel a konec pásku visel směrem dolů (viz obrázek vlevo).

Místo pásku můžete použít šerpu (k některým kostýmům se určitě hodí lépe). Jde o široký (50-100 cm) pás látky, který jednou či vícekrát omotáte kolem pasu, stáhnete uzlem na jednom boku a zbylé konce necháte vlát. Šerpu před omotáním podélně přeložíte (ohybem dolů) a tak vám vznikne praktická kapsa po celém obvodu pasu.

Velmi důležité jsou i různé drobné doplňky. I na bitvě můžete pít z hezké skleněné láhve místo z petky a na larpech je možností nespočet: magické knihy, zdobené hole, truhličky, pouzdra na svitky, dřevěná miska a lžíce a tak dále.

Na barvení obličejů je kromě profesionálních barev dobrá výtvarnická křída (suchý pastel) nadrcený a smíchaný s vodou hustou na kaši. Pokud si chcete natírat celý obličej a ruce, barvěte velmi pečlivě a nic nevynechejte (včetně víček, uší apod.).

Elfí uši se nejjednodušeji udělají z široké nepolštářkové náplasti, kterou nalepíte kolem konce ucha a zastříhnete.

Může koupit latexové umělé uši a ty nalepit. Můžete použít čelenku a z ní nechat jakoby trčet konce uší. Nebo můžete použít z drátku upletené a hezky zdobené "záušnice" vpravo.

Trpasličí vousy vyrobíte tak, že na roušku (s otvorem na ústa, abyste mohli volně dýchat) odspodu po vrstvách našijete materiál vousů. Nejčastěji koudel nebo chemlon, případně pletací vlna, ale fenomenální je třeba dlouhá velbloudí srst. Delší plnovous je dobré alespoň částečně zaplést, aby se necuchal, opravdu dlouhý uchytit opaskem. Hotové vousy kupujte, jen pokud jsou určené na larpy. Nekupujete v ptákovinách.

Pokud potřebujete rychle měnit role, tak nejlepší je měnit výrazné pokrývky hlavy, kápě apod.

Jednoduché masky: Na kostlivce použijte bílý šátek na hlavu tak, aby zcela zakryl vlasy, na obličej bíle namalovanou lebku a zbytek obličej natřít černě. Mumii našijte obvazy na rolák a tepláky vhodné barvy (snadno se to obléká a nepadá to). Masky zvířat většinou vyžadují nějaký kožich nebo kožešinu připevněnou na ramena, záda a/nebo na holeně a předloktí. Na obličej namalujte kresbu hlavy, čumák, přidejte papírový zobák na gumičku apod. Tygří, kočičí nebo krysí vousy lze efektně simulovat kusy rybářského vlasce přilepeného na obličej (divadelní lepidlo na lepení vousů, případně vteřinové lepidlo). Jednoduchá křídla naznačí látka pod pažemi přichycená i k trupu (pokud možno pomalovaná vzorem per). Na efektní podobu pořídíte pštrosí peří. Andělská nebo vílí křídla vytvarujete ze silného drátu a napnete na něj vhodnou tenkou látku (hedvábí, záclona) - lze je efektně pomalovat. Dobrý způsob, jak něco přilepit na holou kůži (je třeba předem oholit vlasy či chlupy) je přilepit tam velký plát klasické nepolštářkové náplasti a na něj přilepte daný doplněk (roh, ucho, chapadlo) vteřinovým lepidlem případně chemoprenem. Spoj i náplast pak ještě můžete zamaskovat barvou.

Na závěr si uvědomte, že všechny kostýmy, masky a doplňky jsou tu od toho, aby podpořily atmosféru akce, a jsou na nic, pokud stejnou atmosféru nepodpoříte vy sami svým chováním. Dobře zahraná role je podstatně lepší, než dobře okostýmovaná role. Kostým je jen doplněk a podtržení vašeho herectví.

